

Imke Rulik*

HIBAELEMZÉS KÖZTES NYELVI KERETBEN

1. Bevezetés

A magyar nyelvet általában rendkívül nehéz nyelvnek tekintik. A nehézségek az indoeurópai nyelvet beszélők számára főleg a magyar nyelv finnugrisztikai sajátágaiból adódnak. A Jyväskyläi Egyetem 1999-ben a *Hungarologische Beiträge*-ben egy külön számot szentelt a magyar nyelv elsajátításának nehézségeinek bemutatására, különböző (lengyel, francia, német, norvég, olasz és angol) anyanyelvű tanuló szempontjából. A szerzők általában az anyanyelv és a magyar nyelv tipológiai különbségeit okolták az interferenciákért, különösen a magyar nyelv agglutináló mivoltát, vagyis például a főnévi és igeragozási paradigmákat, a mondatban kapcsán az alanyi és tárgyias ragozást, a szórendet, az igekötők sajátosságait és a *babeo*-konstrukció hiányát.

Azt hiszem, hogy a nyelvtani alapokat megtanulva, a fő nehézségek, amelyekkel a tanuló hosszú ideig fog küzdeni, a szórend nehézségeiből akadnak.

A korpuszom 18 fogalmazásból áll, amelyeket a 2007/2008-as tanévben egy volt ösztöndíjas a Balassi Intézetben, a hungarológiai képzés keretében házi feladatként írt. A hallgató A2-es szinten tanult. Ebben a csoportban a tanulók már rendelkeznek alapfokú magyar nyelvismerettel. A 18 fogalmazás képző a megvizsgálandó nyelvi anyagot, továbbá még öt osztályterembeli fogalmazás áll rendelkezésemre (egy novemberi fogalmazás, a Balassi Intézet decemberi félévi vizsgája és két áprilisi fogalmazás). Abból indulok ki, hogy a szórend az év során a célnyelvi normákhoz fog közeledni. A hangsúlyos mondatok szórendje viszont csak bizonyos mértékig lesz elsajátítva.

A tanuló német anyanyelvű, finnugrisztika és orosz szakos a Hamburgi egyetemen, és tapasztalt nyelvtanuló. A finnugrisztikán belül főként finnül és udmurtul tanul, kétszer egy hónapig volt nyári egyetemen Udmurtiában. Később kisebb finnugor nyelvekkel is foglalkozott. Ebből adódik, hogy neki mint a legtöbb a magyart mint idegen nyelv tanulóknak nemcsak világos elképzelései vannak a nyelvtanulás

* Imke Rulik, a Balassi Intézet, Hungarológia Tagozatának volt hallgatója, aki záródolgozatként készítette a most közzétett írást. (A szerk.) imre.rulik@hamburg.de

folyamatáról, tempójáról stb., hanem ráadásul már két nem indoeurópai nyelvet is tanult: genetikailag és tipológiailag a magyarral rokon nyelveket. Kérdéses azonban, hogy a más finnugor nyelvcsaládhoz tartozó nyelvekből fakadó nyelvtani tudása milyen mértékben tudja könnyíteni, gyorsítani vagy elősegíteni a nyelvelsajátítás folyamatát. A finn és az udmurt nyelv igen távol állnak a magyartól. Ezenkívül a tanuló két évig magyar nyelvórákra járt, amelyeken megtanulta a magyar nyelvtan alapjait. A Hamburgi Egyetemen nem kommunikációs célzatú szakképzés folyik, azaz a hangsúly a nyelvtani formák megértésén, megtanulásán nyugszik.

A következőkben először elméleti alapon a köztes nyelvel, a hibaelemzéssel és az íráskészséggel foglalkozom, majd a gyakorlati részben a fogalmazások fő sajátosságait fogom tárgyalni.

2. Elméleti összefoglaló

2.1. A köztes nyelv

Larry Selinker (1972) vezette be az *interlanguage* fogalmát.¹ Ez a hipotézis azt feltételezi, hogy a második nyelv elsajátítása során a tanuló kialakít egy specifikus nyelvi rendszert, amely nemcsak az anyanyelvből és a célnyelvből tartalmaz elemeket, hanem azoktól független nyelvi elemeket is. A köztes nyelv jellegzetességei visszavezethetők öt pszicholingvisztikai folyamatra: transzfer más nyelvekből, transzfer a tanítási környezetből, tanulási stratégiák, kommunikációs stratégiák és túláltalánosítás. Ezen az öt folyamaton kívül Selinker szerint a *fossilizáció* egy további fontos jelensége a köztes nyelvnek. *Fossilizációk* olyan elemek a köztes nyelvben, amelyek nem felelnek meg a cél nyelv normáinak, azonban stabil jellegűek a köztes nyelvben, azaz fennmaradnak függetlenül a további tanulás-ráfordítástól. A tanuló úgyszólván megreked a nyelvelsajátításban, és ezek a hibák bármely nyelvi síkon előfordulhatnak. Bizonyos körülmények között (központosulás új nyelvi formákra, affektív tényezők) látszólagos kijavított fossilizálódható struktúrák „visszacúsúszhatnak“ a köztes nyelvbe. A szociális és affektív tényezőktől, valamint a személyiségtípustól függően az idegen nyelvben való továbbhaladás már nemigen (vagy a korábbinál jóval nagyobb idő- és energiaráfordítással) remélhető.

Ha a köztes nyelv specifikus nyelvi elemei visszavezethetők a tanuló anyanyelvére, vagy más, a tanuló által elsajátított idegen nyelvre, **transzferről** beszélünk. Negatív transzfer interferenciaként jelenik meg, pozitív transzfer megkönnyíti a nyelvelsajátítást. A kontrasztív elemzés keretében vizsgálták az anyanyelv szerepét a nyelvelsajátításban, és megkíséreltek prognosztizálni transzferlehetőségeket és interferenciajelenségeket. Azonban nem volt fenntartható az a hipotézis, hogy minél jobban eltér az L1 és az L2 egymástól, annál nehezebb megtanulni a második nyel-

¹ A 70-es évektől más kutatók is foglalkoztak ezzel a koncepcióval, l. például. Corder (1967) *Transitional Competence*, Nemser (1971) *Approximative System*, Raabe (1974) *Interimsprache*, Vogel (1990) *Lernersprache*.

vet. A mai kutatások eredményei szerint, az anyanyelv inkább akkor eredményez hibákat, ha az L1 és az L2 jelenségei túl közel állnak egymáshoz („degree of similarity”), vagy ha a tanuló a kommunikációs cél elérésének érdekében hiányos L2 ismeretek az anyanyelvre való támaszkodásával helyettesíti (Ellis 1985).

A **transzfer a tanításkörnyezetből** azt jelenti, hogy nem megfelelő gyakorlatok vezethetnek köztes nyelvi jelenségekhez, például gyakran az figyelhető meg, hogy az osztálytermi oktatásban a tanár nem javítja ki a tanuló kijelentő mondatait emelkedő intonációval.

Selinker szerint a tanuló akkor használ **tanulási stratégiákat**, ha nem rendelkezik megfelelő nyelvi tudással, sok esetben ez a nyelvi rendszer egyszerűsítését jelenti. O’Malley et al. (vö. Edmondson–House 2000: 237) a tanulási stratégiákat három kategóriára osztották: metakognitív stratégiákkal a tanuló tervezi, ellenőrzi a tanulási tevékenységeit, kognitív stratégiák esetében a tanuló kívülről tanul szabályokat, szavakat, a kontextusból ráhibázik jelentésekre, azaz a tanuló maga kitalál szabályokat, megvizsgálja és revidálja ezeket, végül szociál-affektív stratégiákat alkalmazva a tanulók egymásnak segítenek a nyelvsajátításban.

A tudatos nyelvi elemek transzferálása az anyanyelv tartalmából, szerkezetéből a célnyelvbe **kommunikációs stratégiának** tekinthető. A tanuló kényszerítve van az anyanyelv struktúrára történő támaszkodásával a hiányos célnyelvi ismereteinek helyettesítésére, ami azt feltételezi, hogy a tanuló először észleli a kommunikációs problémát. Ettől a transzfer fogalmomtól el kell határolni a transzfer interferenciakénti (l. fent) definícióját. Az automatikusan történő transzfer az anyanyelvből interferenciaként jelenhet meg a köztes nyelvben, azaz előbbi probléma észlelés nélkül, az abból adódó jelenségek a köztes nyelvben szisztematikusan és rendszeresen fordulnak elő, ellenben a transzfer mint stratégia egyedi jelenség (vö. Biró 2008). Kasper (vö. Edmondson–House 2000: 239) felosztja a kommunikációs stratégiákat receptív és produktív stratégiákra, továbbá az utóbbit redukálási stratégiára és aktív problémakezelési stratégiára. A redukálási stratégia alkalmazásakor a tanuló kiegészíti, feladja, megváltoztatja a kommunikációs célját; a problémakezelési stratégia azonban segíti a tanulót a cél megvalósításában a hiányos célnyelvi ismeretei ellenére.

A célnyelvi elemek **túláltalánosítása** vezethet jellegzetes köztes nyelvi formákhoz. Ez nem csak grammatikai jelenségekre vonatkozik, ahogy például szokás az angolra illetően a *past tense -ed* morféma túláltalánosítását említeni (*be goed, What did he intended to say?*). Maróti (2005) a kommunikációs hatékonyság kapcsán kifejti, hogy az idegen ajkú bizonyos nyelvi formákat gyakrabban használ anyanyelvűekhez képest, például a kérésekkel kapcsolatban a *légyszíves* + főnévi igenév formát a nyelvtanuló korábban megtanulja, mint a megfelelő felszólító formát, úgyhogy még haladó szinten is inkább a *légyszíves* szókapcsolattal fejezik ki kéréseit, holott az anyanyelvűek inkább a felszólító módot alkalmazzák ebben a beszédaktusban.

A köztes nyelv egyik jellegzetessége az áthatolhatósága. A szabályok, amelyek egy adott pillanatban a tanuló nyelvtudását képezik, változtathatóak, hasonlóan minden természetes nyelvhez. Mivel a tanuló köztes nyelve állandóan változik, a

köztes nyelv dinamikus jellegű. A tanuló egyfolytában revideálja, kiegészíti a nyelvrendszert, úgyhogy a köztes nyelvi állapotok egymásra rétegződve és egymásba átmenve egy köztes nyelvi kontinuumot képeznek. A köztes nyelv rendszeressége abból fakad, hogy a tanuló L2 performanciája szabályokon alapul. A kutatók feltételezik, hogy a köztes nyelvi kontinuum nem újrarendező, hanem újjáalkotó, vagyis a tanuló nem helyettesíti apránként az anyanyelvi struktúrákat a célnyelviével, hanem lassan alkotja a célnyelvi szabályrendszert hasonlóképpen, mint a gyermek az anyanyelv-elsajátításban. Morfématanulmányokkal próbálták alátámasztani a természetes sorrendet az elsajátítás folyamán (vö. Ellis 1985: 50 kk.).

A köztes nyelv szabályossága nem abszolút, hiszen ugyanarra a jelenségre több szabály létezhet egymás mellett a köztes nyelv kialakulása során. Ebből fakadóan a tanuló többféle grammatikai variációval kifejezheti ugyanazt a nyelvi tartalmat. A köztes nyelvek sokkal több változékonysággal bírnak a természetes nyelveknél. Ez a változékonyság lehet rendszeres. Ekkor a variációt külső tényezők befolyásolják, tudniillik létezik variáció kontextustól függően, és létezik egyéni variáció. Az előbbi vagy lingvisztikai, vagy helyzeti kontextusban érvényesül. A rendszertelen variációk közé sorolják a *szabad variációt* és a *performancia variációját*. A helyzeti kontextus hat a tanuló nyelvi kifejezésmódjára, azaz a stílusbeli variációira. A lingvisztikai kontextus meghatározza, hogy a tanuló különböző lingvisztikai kontextusokban különböző grammatikai formákat használ annak ellenére, hogy ugyanazt a formát kellett volna használnia. A szabad variáció akkor fordul elő, ha függetlenül a kontextustól a nyelvtanuló többféle grammatikai formát használ ugyanarra a nyelvi tartalomra, azaz a tanuló nem tesz különbséget a forma és funkció között, főleg új lingvisztikai jelenségek elsajátításakor.

Egy nyelvtanuló köztes nyelvei a feladattípusoktól függően eltérnek egymástól. A Tarone-féle elemzés szerint az önkéntelen beszéd (*vernacular style*) az, amikor a tanuló nem figyel különösen a performanciája helyességére, ez tehát a legrendszerszerűbb stílus. Más stílusokban a feladattípus előidézi egy olyan stratégiahasználatot a tanulóban, amely egy más performanciát idéz elő. Például több benne az anyanyelvi transzfer, az egyszerűsített köztes nyelvi formák, és a csak haladóbb szinten megtalálható formák egyaránt (Ellis 1985). Ezt a tényt kell figyelembe vennünk az adott korpusz elemzésénél.

2.2. A hibaelemzés fogalma

Amióta létezik nyelvtanítás, azóta van hibaelemzés is. A nyelvtanár a nyelvtanuló hibáin megállapíthatja, hogy a tanuló megtanulta-e a grammatikai szabályokat vagy nem. Két hibát szokás megkülönböztetni: a *tévesztés (mistake)* csak „nyelvbotlás”, amelyet a tanuló fáradtságból, figyelmetlenségből vagy izgatottságból követ el, és maga is ki tudna javítani; a másik a *tényleges hiba (error)*, amelyet a tanuló rendszeresen elkövet. Vagy azért, mert nem ismeri a helyes formát, vagy azért, mert azt hiszi, hogy a helyes formát használja. A hiba a nyelv minden szintjén előfordulhat, azaz van kiejtési, nyelvtani, lexikai és nyelvhasználati hiba. Ha a hiba csak apró, ak-

kor *belyi hibáról* beszélünk, ha a hiba lehetetlenné teszi a nyilatkozat megértését, akkor *globális hibának* nevezik (vö. Bárdos 2000: 219 kk.)

A tradicionális hibaelemzés célja az volt, hogy pedagógiai szempontból a nyelvtanítási anyagokat, feladatokat a rendszeresen előforduló hibák szerint rendezzék, azaz megállapították a hibák súlyosságát.

A hibaelemzés nem próbálja kideríteni, hogy a tanuló miért, mikor, milyen hibákat követett el. A hangsúly inkább a hibák lingvisztikai csoportításán van. A tanuló nyelvhasználatának köztes nyelvi elemzése pedig azzal foglalkozik, hogy milyen pszicholingvisztikai tényezők befolyásolják a tanuló performanciáját. Ha megvizsgáljuk egy tanuló hibáit, egy alapvető dilemmával állunk szemben: a nyelvi produktumból próbálunk nyelvi folyamatokra következtetni.

2.3. Az íráskészség

Hagyományosan négy alapkészségről beszélhetünk. Ezek a beszéd és az írás, valamint a hallás és az olvasás. Az írás a beszéd mellett produktív készség. Bárdos (2000: 104) csoportosítása szerint az írás, valamint a beszéd a közlés vagy a kommunikációs készség szintjéhez tartozik, amely magában foglalja a hallás- és olvasásértés készségszintjét is. Az íráshoz szükséges a nyelvtani továbbá az alaktani és a mondattani szabályok követése, szociolingvisztikai szinten a célhoz, a témához és a közönséghez való alkalmazkodás, a szövegalkotási technikák használata, valamint végül különböző stratégiák az értelmesség érdekében (Bárdos 2000: 149).

Az írást gyakran nevezik a négy nyelvi készség közül a legkomplexebb területnek. Kognitív folyamatról van szó, mely magában foglalja a tervezés, fogalmazás és ellenőrzés részkészségeit. Az idegen nyelven történő írás közben a tanuló gyakorolja a szókincshasználat biztonságát, elősegíti a nyelvtudatosságot és általános kognitív és kreatív készségeket.

3. Hibaelemzés

A szövegek elemzésénél figyelembe kell venni, hogy a tanuló nyelvtudása egy hét alatt gyorsan fejlődhetett a heti 28 nyelvóra és a második nyelv környezete miatt. Ezért minden egyes szöveget egy-egy köztes nyelvi állapotnak tekinthetjük, amely ideálisan az idők során egyre inkább közeledett a célnyelvi normákhoz. Azonban az egyes szövegek túl rövidek ahhoz, hogy elég nyelvi anyagot találjunk az egyes köztes nyelvi állapotok részletes leírásához. Ezért szeretnék a következőkben néhány számomra feltűnő jelenséget tárgyalni, amelyekről megállapítottam, hogy egy bizonyos mértékig rendszeresen fordulnak elő.

3.1. A magánhangzók

A fonémákkal kapcsolatban feltűnik, hogy egyrészt a rövid és hosszú magánhangzók megkülönböztetése nehéz, a rövid *a* és rövid *o* különbség észlelése szintén az. Az összecserélések azonban nem rendszerszerűek, de szerintem érdemes néhá-

nyat megemlíteni. A rövid *a* kiejtése németül leginkább hasonlít a nyitott *o*-ra, azért nem csoda, hogy a tanuló a fogalmazásokban gyakran összececeréli az egyiket a másikkal (*[1] 9 *kaptom*, [3] 41 *utaztom*, [4] 143, 146, 145, 156, [13] 251 *korácsony*, [7] 108 *lakásamat*, [7] 113 *tanfolyomat*, [18] 341 *osztálytársom*, [17] 322 *hamarason*, [5] 81, 83 *gyokran*, [2] 33 *boldogobb*, 34 *vidámobb*, [11] 215 *legfontosobb*, [18] 343 *legjobbokhoz*). Látszik, hogy az összececerelés nem korlátozódik az előhangzókra. A előhangzók kapcsán feltűnik, hogy *ö*-re végző szavaknál gyakran az *ö* az előhangzó többes számú toldalékoknál (*[1] 11 *nősök*, [3] 43 *kövök*, [9] 148 *libabőrösök*), viszont nem a **mezőken*, *erdőken* ([6] 94) szavaknál. Azonkívül gyakori az *a*, *á* és az *e*, *é* összececerelése (pl. *[1] 6 *mernők*, [II] 384 *mérnöki*, [1] 12 *el (él)*, [14] 256 *együttelés*, [14] 273 *kértjében*, [III] 414 *szérdán*, [II] 375 *feléségem* (3x), [10] 162 *tártják*, 168 *hiabávaló*, [17] 320 *pánaszkodnak*). A következő négy példánál a hosszú magánhangzó azért jött létre, mert a tanuló a szóhatárt az birtokos személyjel egyes szám harmadik személye után vélte (*[1] 5 *a bátyám néve S.*, ® [7] 108 *igenévéken*, [1] 9 *a göndör hajám*, [11] 195 *az ejszak részék*).

3.2. A névelők

A németben általában gyakrabban használják a határozatlan névelőt, mint a magyarban. Ezért érdekes, ha a nyelvtanuló a magyarban nem tesz határozatlan névelőt ott, ahol a németben kellene. Ezekben a példákban az adott főnév egy azonosítatlan egyedet jelöl ki a fogalomkörből.

- [2] 29 *Tebát meggyújtott <egy> gyufát,*
- [2] 30 *Meggyújtott <egy> új gyufát*
- [II] 375 *A feléségem ?????? <egy> egészséges, 3,5 kg-os fiút szült.*
- [10] 177 *az izraeli miniszterelnök Olmert Ehud és a palesztin miniszterelnök Abbász Mahmúd között létrejön <egy> békeszerződés.*

Az ellenkező eset is előfordul, azaz a határozatlan névelő fölösleges, mert nem jelöl ki egy egyedet a fogalomkörből.

- [III] 412 *A beköltözés előtt kell fizetnie egy-kauciót,*
- [IV] 419 *Tegnap előtt fordultam egy orvoshoz,*
- [10] 163 *A teniszezőnő Szávay Ágnes révén Magyarország fog aranyérmel győz-niszerezni egy aranyérmel,*

Feltételezhetjük, hogy az utóbbi mondatok anyanyelvi transzfert példáznak, az előbbieket pedig azért jöttek létre, mert a tanuló túláltalánosította azt az elvet, hogy a magyarban ritkábban tesszük ki a névelőket. A következő példák alátámasztják ezt a feltevést, mert itt hasonlóképpen nincs határozott névelő ott, ahol a németben lennie kellene. Az utolsó három példában hiányzó határozott névelő abból adódhat, hogy a tanuló inkább *keleti tájakban*, *déli tájakban* akart kifejezni, azaz nem az egész 'déli területen', hanem valamerre 'dél felé'.

- [7] 116 *Nem néztem volna meg új helyeket, hanem járnék mindig ugyanazokban <a> kávézóokban, találkoznék mindig ugyanazokkal <az> emberekkel és beszélgetnék mindig ugyanazokról <a> témákról*
- [15] 179 *Bringázzunk <az> egyetemre!*
- [13] 253 *pl. a reformáció napja október 31-én, ami főként <a> keleti részeken érvényes ünnepi nap, a „Szent Három király“ napját pedig <a> déli részeken ünneplik.*
- [11] 187 *A kelták <a> dél részén letelepültek,*

3.3. A birtokos konstrukció

A birtokviszony területén az idegen ajkúnak főleg a többes számú birtokos okoz problémát. A birtokviszony egyes számú birtokos esetében ennek a tanulónak egyáltalán nem jelent problémát, több birtokos esetében sem. A tanuló általában azt tanulja, hogy a magyarban a többséget csak vagy a birtokon, vagy a birtokoson kell jelölni, azaz *az ő házuk*, vagy *a szülők háza*. A nyelvhasználatban (illetve ebben a fogalmazásban) pedig jóval gyakoribb az az eset, hogy a birtokos nem mint birtokos jelzőként szerepel a mondatban, hanem valamilyen más mondatrészi szerepben áll. A tanuló tehát túláltalánosítja a “takarékoság” elvét (Korchmáros 2006: 82), és megjelennek a következő szerkezetek:

- [14] 259 **a felnőtt gyerekek pedig törődtek a szüleivel, amikor idősebb és beteges lettek.*
- [14] 260 **A felnőtt gyerekek általában kb. 20 éves korában kiköltöznek, (ld. továbbá [14] 258, 263, 272)*
- [11] 214 **A késői középkorban a királyok a batorolmát vesztek el, a fejedelmek pedig erősítették a befolyását és a batarolmát.*
(l. továbbá [5] 85, [12] 226, 229, [16] 298, [18] 345)

Azonban az első fogalmazásban még előfordul az ellenkező eset:

- **Legutóbb, amikor az egész család gyűlt össze, a nagyszüleim az ötvenedik házassági évfordulójukat ünneplikötték, de ez már nagyon régen volt.*
Ezt a mondatot pedig legalább háromféleképpen lehet kijavítani, az első kijavítás a nyelvtanaré.
- *Legutóbb, amikor az egész család összegyűlt, a nagyszüleim az ötvenedik házassági évfordulóját ünnepeltük, de ez már nagyon régen volt.*
- *Legutóbb, amikor az egész család összegyűlt, a nagyszüleim(-nek az) ötvenedik házassági évfordulóját ünnepeltük, de ez már nagyon régen volt.*
- *Legutóbb, amikor az egész család összegyűlt, a nagyszüleim az ötvenedik házassági évfordulójukat ünnepelték, de ez már nagyon régen volt.*

Azt látjuk, hogy az első kijavításban a kreatív igeforma *ünneplikötték* a többes szám első személyben áll, a harmadikban pedig többes szám harmadik személyben, következetesképpen a *nagyszüleim* az első mondatban a birtokos jelző, a harmadik mondatban viszont az alany. Nem tudhatjuk, hogy melyik a tanuló által szándékolt

jelentés, hogy *(mi) ünnepeltük-e*, vagy a *nagyszüleim ünnepelték-e*, de úgy érvelhetünk, hogy a toldalék *ünnepliköttek* az utóbbi mellett szól. A tanulónak aligha volt világos a különbség a kettő megoldás között, illetve hogy ez hogyan befolyásolja a mondat szerkezetét. Mivel átalakították a mondat szerkezetét úgy, hogy a többes számú birtokoshoz jön az egyes számú birtok személyjele, ráadásul a tanuló valószínűleg az órán szintén megtanulta az *a nagyszüleim báza* formáját,² a tanuló jobb tudás híján addig tesz ki majdnem minden többes számú birtokos mellett egyes számú birtokot, amíg nem tanult jobbat a nyelvrórán. Ez feltehetőleg a 12. fogalmazás előtt volt, mert ez az első szöveg, amelyben megint találkozunk ezzel a formával. Csak hogy ott sem konzekvens a használata. A második példa azt mutatja, hogy az ilyen jellegű birtokviszonyok kifejezése alighanem már többé-kevésbé fossilizálódott a tanuló köztes nyelvében.

- [12] 228 **[A tanárok] A diákokat soha sem dicsérik, mert azt gondolják, hogy az eredményei még megjavíthatók. Ezért egyik diák soha sem kap egy ötöst, a tanárok nagyon szigorúan értékelik a diákok teljesítményét. A tanárok pedig csalódottak lesznek, mert azt hiszik, hogy a tanulók nem elég igyekeznek.*
- [17] 313 **Ha különön tekintik a fiúk és a lányok szokásukat,*

Röviden összefoglalva a mondottakat megállapíthatjuk, hogy a birtokviszony kifejezésénél nemcsak a célnyelvi anyag túláltalánosításáról beszélhetünk, hanem a tanítás környezetéből adódó transzferről is.

3.4. Az igeragozás

Az igeragozásnál a német anyanyelvűnek a tárgyas/alanyi ragozás okozza a legtöbb gondot, hiszen ez egy teljesen új kategória számára. Ezenkívül a nyelvelsajátítás elején a komplex igerparadigma tanulása főleg az első hetekben nehéz.

Az első három fogalmazásban ezért még elég sok hibát találunk az igeragozásra vonatkozóan. Jellemző, hogy az adatközlő inkább alanyi ragozást használ ([2] 25, 30, 31), bár két mondatban feltűnik, hogy az első mondatrészben még tárgyas ragozást használ, a második mondatrészben viszont már nem ([2] 26, 34). A tárgyas/alanyi ragozásról elmondhatjuk, hogy a tanulónak elméletileg világos a használata, csak gyakorlatilag *lapses* fordulnak elő (pl. [16] 301). Ráadásul tárgyas ragozást használ ott, ahol nincs is tárgy ([2] 22, 26, 33 *A kis lány gondolkozotta arra,...*). Egy másik jellegzetesség, hogy a tanuló az első három fogalmazásban még nem sajátította el a létigével való tagadást.

- [1] 4 **A nagyszüleim, sajnos, **nem** életben **vannak**.*
- [3] 50 **bogy válaszonია kell, bogy **nem** otthon **van**, amikor a skót óriás kérdez tőle.*
- [3] 51 **Tebát a feleség mondta a skót óriásnak, hogy a férje **nem** otthon **van**,*

² Például a második fogalmazással kapcsolatban **Az úton végigment és a bázak **abla-kaikba** benézett.*

A második fogalmazásban túláltalánosítja azt a szabályt, hogy a múlt idő ragja *t*-vel kezdődik ([2] 19 *laktott*, 25 *ültnek*, 26 *kaptott*), ami viszont nem vonatkozik *sz*- vagy *z*-vel végző igékre. Bár az újabb fogalmazásokban még vannak ragozási hibák, ezek már nem rendszeresek.

Ami viszont majdnem minden fogalmazásban előfordul, az elmaradó igekötő, mégpedig legtöbbször a befejezettséget jelölő igekötő, például a *megismerkedni* kapcsán:

- [4] 65 **mert már <meg>ismerkedtem a csomog kedves emberrel*,
- [7] 115 **Ha nem jöttem volna Budapestre, nem ismerkedtem volna <meg> úgy sokat és kedves új emberekkel*.
- [2] 380 **Ott ismerkedtem <meg> a mostanai feléséggemmel*,

A többi alaktani hiba nagyjából csak szórványosan fordul elő, mint például az előhangzó hiánya néhány olyan igénél, amely két mássalhangzóra vagy hosszú magánhangzóra végződik ([11] 200 *jelentte*, [11] 189 *alapították*, [II] 380 *tölttem*, [V] 445 *töltték*, [V] 460 *tekinttek*).

A *Bringázzunk egyetemre!* című fogalmazásban (15.) egy érdekes jelenség figyelhető meg az igemód használata kapcsán.

- [15] 287 **Ha már holnap az egyetemisták **kezdenek** kerékpárral jönni az egyetemre, többi munkások példát **vehetnek** rólunk*.
- [15] 290 **Képzeljétek el egy várost, ahol csak biciklisták lennének, milyen friss lenne a levegő, vége lenne a kocsival zsúfolásig megtelt utcának, a parkoló helyett **építhetnek** új parkot, **ültethetnek** sok fát*.

Azonban nem lehet egyértelműen megmondani, hogy pontosan hol rejtőzik a hiba forrása. Első látásra egyszerűen azt mondhatnánk, hogy a tanuló a feltételes mód helyett kijelentő módot használt, habár majdnem az egész szövegben helyesen használta a feltételes módot. Kézenfekvő lenne azt mondani, hogy a tanuló egyszerűen ezekben a mondatokban feladta a képzeletbeli feltételes helyzetet, és egy realitást képzelt el. Egy másik lehetséges magyarázat az lehetne, hogy a tanuló azt vélte, hogy a feltételes mód többes szám harmadik személye a kijelentő móddal formailag egyezik, hiszen a felszólító mód jele *-ne* valameddig megvan az igeformában, csak nem figyelve a többes számhoz kellő hosszú magánhangzóra (*-ná/-né*, *-aná/-ené*), és a *kezd* igénél az előhangzóra.³

A magyarban csak három igeidő van, ellentétben a német hat időformával. Azért feltehetnénk, hogy egy német anyanyelvűnek nem nehéz a magyar igeidők használá-

³ Máshogyan szintén magyarázható a kijelentő mód használata, tudniillik ha feltesszük, hogy a *-bat/-bet* képző átvette a feltételes mód funkcióját. Németül formailag ugyanis nem annyira éles a különbség *könnte/kann* között, holott persze szigorúan véve az egyik kijelentő és a másik feltételes mód, de a nyelvhasználatban elmosódik a különbség. Mivel a többi szövegben nem találni több példát a ható igék használatára feltételes szövegek környezetben, nem lehet eldönteni, melyik a „helyes” magyarázat.

lata. Ennek ellentmond a következő két példa, amely azt mutatja, hogy a magyarban máshogyan fejezik ki az időviszonyokat. A tanuló ott is múlt idővel helyettesítette a magyarban hiányzó közelmúltat, ahol a kontextus jelen időt igényelt volna.

- [6] 97 **Szükségem van változatosságra, pl. amikor télen már 3 hónapja esett a hó, vágyom melegebb időre.*
- [6] 100 **És amikor nyáron már 3 hónapja sütött a nap és elég lett a napozás, örülök, amikor az idő hidegebb lesz és kiszedbetem a gyapjú pulovereimet.*

3.5. Egyeztetés

Az egyeztetéssel kapcsolatban egy jelenséget tapasztalhatunk, tudniillik amikor a melléknévi állítmány vagy a ragozott ige nem egyezik a többes számú alánnyal.

- [5] 84 **De vannak emberek, akik el akarja határozni magát más emberektől és ezért rendkívüli öltöznek*
- [5] 86 **Viszont vannak emberek, elsősorban a fiatalok alatt, akik akarja mutatni a rubájával a tartozását egy bizonyos csoporthoz*
- [6] 93 **a napok hosszabb és melegebb lesznek*
- [14] 259 **a felnőtt gyerekek pedig törődtek a szüleivel, amikor idősebb és beteges lettek*
- [V] 453 **Mivel korábban nem annyira sok szórakozási lehetőség volt, az emberek jobban foglalkoztak egymással, együtt vallalt valamit vagy játszottak*

Látszik, hogy az utolsó kettő mondatban csak egy ige áll egyes számban, a többi viszont többes számban. Ezek a jelenségek nem rendszerűek (l. [12] 229-232), de nyilvánvalóan jellemzik a nyelvtanulót.

3.6. Szórend

A magyar SOV típusú nyelv, ellentétben a német SVO szórenddel. A magyar szórend a németnél kevésbé kötött, és az agglutinációs mivoltából fakad, hogy a magyarban a jelek, képzők és ragok meghatározzák a szavak mondatbeli szerepét. Ezért a magyar mondatban a szórend által kifejezhető a mondathangsúly, azaz „a mondat kommunikatív csúcspontja“ (Korchmáros 2006: 301). A mondathangsúly a fókuszpozíción nyugszik, amely az állítmányon vagy az állítmány előtti mondatrészleten van. A fókuszpozíciótól függ a fókuszos, tagadó, és kérdő mondatok lehetséges szórendje, és ami az idegen ajkúnak még tovább nehezíti a nyelvtanulást: az igekötő elválása nyomatékos mondatokban. De a német anyanyelvűnek sajnos nagyon nehéz megállapítania, hogy egy mondat mikor nyomatéktalan, és ha nyomatékos, akkor hol van pontosan a mondathangsúly.⁴

A következő mondatok példázzák a problémát, mégpedig abból a szempontból csoportosítva, hogy a tanuló az igét inkább SVO vagy SOV szórendbe állította-e.

⁴ Papp (1999) részletesen tárgyalja a szórendi nehézségek elsajátítását az angol anyanyelvűek szempontjából.

1. táblázat. A ige előrevonása

1	4 Nekem van csak egy bajadon fiútestvérem <u>van</u> 14 mert mindenki lakik -messze <u>lakik egymástól</u>
2	19 Lakott -a szüleivel <u>lakott</u> 22 Gondolta -arra <u>gondolt</u> , hogy 26 A kis lány gondolkozotta -arra <u>gondolt</u> , hogy
3	45 ezen a parton <u>lakott</u> egy óriás, aki épített kövvel -ezt az utat <u>építette</u> Skóciába a tenger felé
4	68 abol van egy vár a 13. századból és egy palota, amit építettek -a 14. században <u>építettek</u> a hegység lábán 74 Tebát gyere <u>hamarosan</u> hozzám, nagyon szeretnék vendegül látni, nekem elég van a helyem <u>van</u>
5	80 el kell ismernie, hogy a külső játszik -fontos szelepet <u>játszik az életben</u> .
6	94 Amikor a levelek hullanak és borítják a földön, nagyon szeretek sétálni -mezőken és érdőken keresztül- <u>sétálni</u> . 96 mert a legjobban szeretem -az évszak váltakozását <u>szeretem</u> 99 Amikor tél után a természet újra kezdődik -növekedni és virágozni <u>kezd</u> . 102 De ez a körülmény nem szabad tartani -túl sokaig <u>tartania</u> .
7	107 Nem tanulnék -magyarul <u>tanulnék</u> , hanem gondolkozték -finn és udmurt főnév és melléknév igenéveken <u>gondolkozték</u> . 109 Ha nem jöttem volna Budapestre, nem mondtam volna fel a lakásamat Hamburgban, hanem még mindig laknék a lakótársammal <u>laknék</u> 114 abol tanulhatom -magyar néptáncot <u>tanulhatok</u> . 116 Nem néztem volna meg új helyeket, hanem járnék -mindig utyanazokban kávézóokban <u>járnék</u> , találkoznék -mindig ugyanazokkal emberekkel <u>találkoznék</u> és beszélgetnék -mindig ugyanazokról témákról <u>beszélgetnék</u> .
8	126 A film főszereplője, Petya, szokott találkozni -a Moszkva téren <u>szokott találkozni</u> a haverjaival, 128 Azonkívül a banda elad -hamisított vonatjegyeket <u>ad el</u> 139 aki <u>magyar szempontból</u> elmesélve szeretni tudni a rendszer változás tapasztalatjáról elmesélt magyar szempontból .
9	144 ami tartott -színházi előadástól táncbemutatóig <u>tartott</u> 154 a táncosoknak kell lenniük -nagyon mozgékonyak és izmosak <u>kell lenniük</u>
10	163 A teniszező Szávay Ágnes révén Magyarország fog győzni egy aranyérmet <u>szerezni</u> 167 amelyet ebben az évben tártnak -Belgrádban <u>tartanak</u> .
11	194 és szláv törzsek kiderültek -a manapsági keleti Németországba <u>kerültek</u> 196 768-ban kiderült -a frank birodalom trónjára <u>került</u> . 205 Heinrich IV. nyilvánította -a pápát leváltottnak <u>nyilvánította</u> . 208 Egy bíres király közülük volt -Friedrich I <u>volt</u> .
13	238 a „Német egyenség napja“, amelyiket ünneplik -október 3-án <u>ünneplik</u> . 239 Ez az ünnepi nap létre jött -1990-ben <u>létre jött</u> . 248 Régebben a fát állították fel -a szűz lányok háza előre <u>állították fel</u>

14	262 Városokban a fiatal emberek szoktak egyedül vagy lakóközönségben <u>szoktak lakni</u> 267 <i>hanem</i> a gyerek úgy lehet kötni szoros kapcsolatot <u>köthet</u> a nagyszüleiével, 272 nem akarnak lakni ugyanabban a házban <u>lakni</u> , 273 <i>hogy két ház építve van</i> egy teleken <u>építve</u> ,
15	287 Ha már holnap az egyetemisták kezdenek kerékpárral <u>kezdenek jönni</u> az egyetemre,
16	299 Szeretnénk nyaralni a Balatonszentgyörgyön július 12.-15.e között <u>Szeretnénk nyaralni</u> , 301 Mivel a kutyánkat is vinni szeretnénk, mert nem tudunk otthon bagyni, akarok érdeklődni <u>akarok</u> , hogy van-e lehetőség, hogy <u>hozzátjuk</u> magunkkal <u>hozzuk</u> .
17	316 Ha tekintjük például a Harry Potter világszerte sikerét <u>tekintjük</u>
18	329 Most már egy hónappal ezelőtt költöztem a családommal Magyarországra <u>költöztem</u> 336 minden szem előtt dobányoznak a marihuánás-cigarettát és szétosztanak valamilyen <u>pirulát</u> is osztogatnak 340 A drogfogyasztással kapcsolatban áll a beszerzési bűnözés is <u>kapcsolatban áll</u> . 340 Amikor ellopták a mobiltelefonomat már a harmadik nap, elmesélte egy osztálytársom <u>elmesélte</u> , hogy <u>az övét tavaly ötször ellopták el az övét</u> tőle. 347 vállvonogatva mondta, hogy az első marihuánás-cigit kapta az apukájától <u>kapta</u> . 349 abol az iskolában tanítják az általános szaktárgyakat <u>tanítják</u>
I	359 Szervezem a bulit a jövő szombaton, november 17-án, <u>szervezem</u> 360 A buli kezdődik nyolckor <u>kezdődik</u> és gondoltam arra <u>gondoltam</u> , 363 Fel szét fogok asztani egy papírt, <i>ahova</i> mindenki felírhatja, mit fog hozni magával <u>hozni</u> , így megnézzetünk, vmiről mi még hiányzik <u>még</u> . 364 Természetesen <u>kell javasolni</u> egy közös ajándékot is <u>kell javasolni</u> . Gondoltam egy könyvre <u>gondoltam</u> Magyarországról 365 A könyvben nagyon szép fényképek vannak és kerül 2400 ft-ba <u>kerül</u> . 366 mindenkinek <u>kell fizetni</u> 300 ft-ot <u>kell fizetni</u> .
II	375 A feliségem szült egészséges, 3,5 kg-os fiút <u>szült</u> . 380 <i>azután pedig Tabitira</i> , abol tölttem 10 évet <u>tölttem</u> . 381 Két évvel ezelőtt visszaköltöztem Magyarországra, mert a lányom nem jött ki az anyukával és inkább akart élni velem és a mostohaanyjával <u>akart élni</u> . 383 Találtam új munkahelyet is, az előbbi foglalkozásomról, a mérnöki munkáról, teljesen lemondtam, a monstanai foglalkozásom <u>pedig idegenvezetéssel van kapcsolatban van</u> 386 Szervezek budapesti látogatásokat <u>szervezek</u> olyan idegenek számára, akik akarják tapasztani a várost nem turistaként <u>akarják megtapasztani</u> , 389 de talán a következő negyvenéves érettségi találkozóval fog <u>sikerülni fog</u>
III	375 A feliségem szült egészséges, 3,5 kg-os fiút <u>szült</u> . 380 <i>azután pedig Tabitira</i> , abol tölttem 10 évet <u>tölttem</u> . 381 Két évvel ezelőtt visszaköltöztem Magyarországra, mert a lányom nem jött ki az anyukával és inkább akart élni velem és a mostohaanyjával <u>akart élni</u> . 383 Találtam új munkahelyet is, az előbbi foglalkozásomról, a mérnöki munkáról, teljesen lemondtam, a monstanai foglalkozásom <u>pedig idegenvezetéssel van kapcsolatban van</u> 386 Szervezek budapesti látogatásokat <u>szervezek</u> olyan idegenek számára, akik akarják tapasztani a várost nem turistaként <u>akarják megtapasztani</u> , 389 de talán a következő negyvenéves érettségi találkozóval fog <u>sikerülni fog</u>

IV	<p>375 A feléségem szült egészséges, 3,5 kg-os fiút szült.</p> <p>380 azután pedig Tabitira, ahol tölttem-10 évet tölttem.</p> <p>381 Két évvel ezelőtt visszaköltöztem Magyarországra, mert a lányom nem jött ki az anyukával és inkább akart élni velem és a mostohaanyjával akart élni.</p> <p>383 Találtam új munkahelyet is, az előbbi foglalkozásomról, a mérnöki munkáról, teljesen lemondtam, a monstanai foglalkozásom pedig idegenvezetéssel van kapcsolatban van</p> <p>386 Szervezek budapesti látogatásokat szervezek olyan idegenek számára, akik akarják tapasztani a várost nem turistaként akarják megtapasztani,</p> <p>389 de talán a következő negyvenéves érettségi találkozóval fog sikerülni fog</p>
V	<p>434 Budapest a világnak a leggyorsabban fejlődő városához tartozott, a városban sok kávézó létre-jött létre,</p> <p>474 Ha tekintjük-a családi életet tekintjük,</p>

2. táblázat. Az ige hátra kerülése

1	<i>Sajnos, nem sokszor látom a családomat látom</i>
2	<p>23 mert az édesapja dübös lett volna rá lett volna.</p> <p>24 végigment Az úton végigment és benézett a házak ablakaikba benézett.</p> <p>25 Látott, hogy boldog gyerekek ültek a nappaliban ültek.</p> <p>36 Megint feltűnt a nagymama feltűnt,...</p>
3	<p>23 mert az édesapja dübös lett volna rá lett volna.</p> <p>24 végigment Az úton végigment és benézett a házak ablakaikba benézett.</p> <p>25 Látott, hogy boldog gyerekek ültek a nappaliban ültek.</p> <p>36 Megint feltűnt a nagymama feltűnt,...</p>
5	79 Gondolom, hogy sok ember igazat ad a közmondásnak igazat ad , hogy
9	156 hogyan segített Szent Mikulás segített egy szegény családnak
10	171 harmadik szor választották elnöknek választották -
11	<p>189 58-tól-Krisztus születése előtt 58-tól 455-ig-Krisztus születése után 455-ig a Rajna nyugati területe</p> <p>192 amelyik a 5. században érte el a csúcspontját elért.</p> <p>204 A 11. században az Ottonen-ház kibalt, és a Salier-ház került trónra került</p> <p>206 a pápa pedig kivette az egyházi átokat kivette-a király ellen.</p> <p>213 A pestissel kapcsolatban súlyos pogromok került sor a zsidók ellen kiderültek, mert okolták a pestisjárványért.</p> <p>214 A késői középkorban a királyok elvesztették a batorolmát veszték el,</p>
12	<p>224 És nemcsak gondolja, hanem el is mondja is</p> <p>232 de soba sem lesznek elégedettek lesznek.</p>
13	242 Kelet-Németországban pedig nyilvánították október 7-ét nyilvánították nemzeti ünnepi napnak,
14	<p>257 hogy legalább három nemzedék lakott egy baztartásban lakott.</p> <p>258 A nagyszülők figyelték a nagygyerekeit miközben a szüleinek dolgozniuk kellett dolgozniuk,</p> <p>268 ami lehetetlen volna, ha messze lakna a nagyszüleitől lakna.</p>
15	<p>285 Már nem lenne szükségünk lenne-arra, hogy dobos fitneszstúdióban kínlódjunk,</p> <p>286 Az arcszín természetesen rozsaszínűvé válna, ritkább lennének beteg lennének és jobban tudnánk ismernénk a városunkat.</p> <p>288 Ha mindenki bringával lenne úton lenne,</p>

18	339 Ez értetetlen, miért <u>nem tesznek semmit a tanárok semmit-sem tesznek ellene.</u> 340 Amikor ellopták a mobiltelefonomat már a harmadik nap, <u>elmesélte</u> egy osztálytársom <u>elmesélte</u> , hogy az övét tavaly ötször <u>ellopták el az övét</u> tőle. 343 <u>az iskola fekvése</u> Egy oka annak szerintem <u>az iskola fekvése</u> , 345 gyakran rossz példát is mutatnak <u>is</u>
II	383 Találtam új munkahelyet is, az előbbi foglalkozásomról, a mérnöki munkáról, teljesen lemondtam, a monstani foglalkozásom pedig idegenvezetéssel <u>van kapcsolatban van</u> .
III	409 A szerződés legalább egy évet érvényes, ha <u>van</u> szüksége <u>lenne rá</u> , van lehetősége <u>hosszabb távra is bérelni a szobát hosszabb távra is</u> .
V	445 Mostanában a kulturális életben túl gyorsan változik a divat, túl gyorsan <u>látbatunk</u> egy új arcot <u>a tévén látbatunk</u> , 446 amely a másnapon mint egy tiszavirág már <u>kimegy a divatból fog jönni</u> . 448 Egy háztartásban általában legalább három nemzedék élt, mindenki tekintetet vett a másokra és <u>figyeltek egymásra figyelt</u> . 453 Mivel korábban nem volt annyira sok szórakozási lehetőség <u>volt</u> .

Ha megnézzük ezeket a mondatokat, felállíthatunk néhány hipotézist. Az ige az első táblázatban általában a második helyen áll. Mellékmondatokban az ige gyakran közvetlenül a kötőszó, illetve a vonatkozó névmás után áll:

- [3] 45 *ezen a parton lakott egy óriás, aki épített kövvel ezt az utat építette Skóciába a tenger felé
- [4] 68 *abol van egy vár a 13. századból és egy palota, amit építettek a 14. században építettek a hegység lábán
- [7] 107 *Nem tanulnék magyarul tanulnék, hanem gondolkoznék-finn és ud-murt főnév és melléknév igenévéken gondolkoznék.
- [7] 114 *abol tanulhatom magyar néptáncot tanulhatok.
- [7] 116 *Nem néztem volna meg új helyeket, hanem járnék-mindig ugyanazokban kávézóban járnék, találkoznék-mindig ugyanazokkal emberekkel találkoznék és beszélgetnék-mindig ugyanazokról témákról beszélgetnék.
- [9] 144 *ami tartott színbázi előadástól táncbemutatóig tartott
- [13] 238 *a „Német egység napja“, amelyiket ünneplik október 3-án ünneplik.
- [II] 380 *azután pedig Tabitira, ahol tölttem-10 évet tölttem.
- [II] 386 *Szervezek budapesti látogatásokat szervezek olyan idegenek számára, akik akarják tapasztani a várost nem turistaként akarják megtapasztalni.
- [III] 411 *A bérleti díj azaz 35.000 ft fizetendő havonta 10-ig, ráadásítva a részi felét, ami lesz-15 000 ft lesz.
- [V] 474 *Ha tekintjük-a családi életet tekintjük.

Ennek különböző okai lehetnek. A tanuló vagy nem veszi figyelembe a hangsúlyt, amely a kontextusból fakadt, vagy automatikusan teszi a tárgyat és a határozókat közvetlenül az állítmány mögé. Ha az alany ki van téve a mondatban, akkor az ige következik az alany után.

- [1] 14 *mert mindenki ~~lakik~~-messze lakik egymástól
- [5] 80 *el kell ismernie, hogy a külső játszik-fontos szelepet játszik az életben.
- [6] 99 *Amikor tél után a természet újra ~~kezdődik~~-növekedni és virágozni kezd.

Az igekötőkkel kapcsolatban észrevehetjük, hogy egyrészt eléggé gyakran válik el az igekötő az igétől ott, ahol nem lett volna szükséges:

- [1] 15 *Legutóbb, amikor az egész család összegyűlt össze
- [8] 137 *kiderül, hogy a csoportban való összetartás megszűnik meg,
- [10] 171 *Miután Putyin megváltoztatta meg-az alkotmányt
- [11] 194 *A frank birodalom nagy-nyugat és közép-európa nagy részéket elfogaltat el
- [11] 197 *A birodalma óriási területen feküdt, de a balála után felosztották fel-a három enokaja között.
- [11] 207 *hogy megbocsásson a pápának, aki megszüntette meg-az egyházi átokat.
- [11] 212 *A kornak a legnagyobb katasztrófája volt, amikor kitört ki-a pestis-járvány.
- [11] 214 *A késői középkorban a királyok elvesztették a hatalmát veszték el,

A 207-i és 212-i példa egy fogalmazásból származik, és látszik, hogy mind a kettő mellékmondat, amelyekben közvetlenül a kötőszó, illetve a főnévi névmás után jön az ige, azután az igekötő. Mivel a fogalmazásban nem szerepel több mellékmondat igekötős igével, nem tudhatjuk, hogy ebben a köztes nyelvi stádiumban általános jelenség volt-e ez a szórendi hiba. A második példában is a kötőszót tekinthetjük e jelenség okának. A többi példában a tanuló valószínűleg hangsúlyosnak vélte az ige előtti mondatrészeket. A mondat kiemelkedő részével, a fókusszal kapcsolatban érdemes a következő két példát szem előtt tartani. A szerkezetük párhuzamos: időhatározó + *tart* + tárgy/helyhatározó, az új információ viszont a második mondatban nem az időhatározó *ebben az évben* –hiszen ezt a versenyt évente rendezik meg –, hanem a helyhatározó, amelynek ezért az ige elé kell kerülnie.

- [10] 161 *Ez nem csak szököév, tebát van egy napunk több, amikor sok dolog történetet, hanem ebben az évben Augusztusban tártják az olimpiai játékokat is,
- [10] 167 *az Eurovízió dal versenye, amelyet ebben az évben tartnak-Belgrádban tartanak,

Másrészt az igekötő gyakran nem vált el az igétől, mert a tanuló nem ismerte fel a hangsúlyos mondatrészeket.

- [2] 26 *szép volna, hogy ha valahol fel tudna felmelekszeni valahol.
- [3] 42 *Lent a parton óriási kövök emelkednek ki a tengerből kiemelkednek,
- [8] 138 *Azonkívül a banda elad-hamisított vonatjegyeket ad el
- [9] 145 *Ráadásul a diákok zenéltek és énekeltek, sőt egy csoport karácsonyi dalt sőt-bat nyelven előadott elő karácsonyi dalt magyar nyelven kívül oroszul, németül és koreául is.

- [10] 167 *Több mint 40 ország ~~részt~~ vesz részt benne
- [11] 192 *amelyik a 5. században érte el a csúcspontját ~~elért~~.
- [18] 331 *Már néhány nappal az első tanítási napom után rémülettel ~~észrevettem észre~~.
- [18] 340 *Amikor ellopták a mobiltelefonomat már a harmadik nap, ~~elmesélte~~ egy osztálytársom elmesélte, hogy az övét tavaly ötször ~~ellopták el az övét~~ tőle.
- [V] 443 *Budapest a világnak a leggyorsabban fejlődő városához tartozott, a városban sok kávézó ~~létre-jött létre~~,

Azonban nem állapíthatjuk meg, hogy az igekötő elválása általános probléma lenne ennél a tanulónál, sőt ha tagadással, vagy segédigével kapcsolatban fordul elő, a mondatok általában hibátlanok. Néhány példa:

- [2] 27 ~~abová el~~ tudott bújni.
- [6] 96 ~~élhetek egy országban, ahol csak egy vagy két évszak fordul elő~~.
- [8] 134 ~~meg kell néznie ezt a filmet~~.
- [10] 169 a világ mindkét legfontosabb országban ~~válosítanak meg választásokat~~,
- [10] 175 Az év közepén Koszovó ~~jelenti be a függetlenségét Szerbiától~~
- [12] 231 Egyre több házi feladat ~~adnak fel~~,
- [14] 263 általában nem térnek vissza a szülei házába,
- [17] 321 ezt a tételt ~~nem tarthatják fel~~

Egy másik nehézség a szórend kapcsán, a tagadás. Csak két mondatban nem válik el az igekötő. Az első példában az igekötő a tagadószó elé kerül. Lehet, hogy a szöveg átnézésekor a tanuló a szórendet a következő mondatból vette át.

- [2] 21 *Eléggé késő volt már, de a kis lány még ~~el~~-nem adott el minden gyufát. Gondolta arra, hogy nem tud hazá menni addig, amíg ~~el~~ nem adott minden gyufát.
- [10] 175 *Szerbia nem ~~egyért~~ért egyet abban,
- [18] 331 *és még sem ~~teljesen be~~illeszkedtem be teljesen az iskolai napirendbe.

Gyakran a tagadószó nem áll közvetlenül az ige előtt. Ez azért lehetséges, mert a tanuló automatikusan az olyan kifejezéseket, mint például *vminek érzi magát, szükség van vmire, elégedett van* csak pontosan ezzel a szórenddel használja:

- [4] 65 *Egyedül lakom, de nem érzem magányosnak ~~érzem~~-magam
- [12] 232 *de soba sem lesznek elégedettek ~~lesznek~~.
- [14] 253 *Mivel korábban nem volt annyira sok szórakozási lehetőség ~~volt~~
- [15] 285 *Már nem lenne szükségünk ~~lenne~~-arra, hogy dohos fitnesztúdióban kínlódjunk,

Főleg a segédigékkel kapcsolatban vehető észre, hogy a főnévi igenév követi mindig a segédigét.

- [6] 94 *Amikor a levelek hullanak és borítják a földön, nagyon szeretek ~~sétálni~~ mezőken és erdőken keresztül sétálni.

- [6] 102 *De ez a körülmény nem szabad ~~tartani~~-túl sokaig tartania,
- [10] 163 *A teniszezőnő Szávay Ágnes révén Magyarország fog ~~győzni egy~~ aranyérmet szerezni
- [14] 258 *A nagyszülők figyelték a nagygyerekeit miközben a szüleinek ~~dolgozniuk kellett dolgozniuk~~,
- [14] 272 *nem akarnak ~~lakni~~-ugyanabban a házban lakni,
- [16] 301 *Mivel a kutyánkat is vinni szeretnénk, mert nem tudunk otthon bagyni, ~~akarok érdeklődni akarok~~, hogy van-e lehetőség, hogy ~~hozzatjuk~~ magunkkal hozzuk.
- [I] 363 *~~Fel szét~~ fogok asztani egy papírt, abova mindenki felírhatja, mit fog ~~hozni~~-magával hozni, így megnézzhetünk, ~~vmiről mi még~~-biányzik még.

Továbbá az alábbi példákban is feltűnő, hogy a *kell* segédige a főnévi igenévvel mindig második helyen áll.

- [9] 154 *a táncosoknak ~~kell lenniük~~-nagyon mozgékonyak és izmosak kell lenniük
- [I] 364 *Természetesen ~~kell javasolni~~ egy közös ajándékot is kell javasolni.
- [I] 366 ~~mindenkinek kell fizetni~~ 300 ft-ot kell fizetni.

Nehéz kifejtteni, hogy a második táblázatban az ige miért került a mondatrészlet végére. De azért látszik, hogy itt a fő probléma a fókusz megállapítása volt (24, 156, 242, 286). A tanuló elmondta nekem, hogy tudja, hogy túl gyakran teszi az igét a mondat elejére, és mivel a mondat hangsúlyos információját az ige elé kellene tennie, gyakran minden mondatrészlet az ige elé kerül.

Mindent összevetve megállapíthatjuk, hogy a tanulót erősen befolyásolta az anyanyelvi SVO szórend, azon felül bizonyos mértékben a metalingvisztikai tudása is.

A következőkben szeretnék néhány megjegyzést arról tenni, hogy a szórend a két félév során közeledett-e a célnyelvi normához. A fogalmazások összehasonlításánál feltűnik, hogy a SVO szórend inkább jellemző az első tizenhárom fogalmazásra, valamint az első kettő vizsgára. Ezért érdekes néhány fogalmazást összehasonlítani. Hogy tartalmilag és nyelvileg minél jobban hasonlítsanak egymáshoz, a kutatásomhoz az első négy vizsgaszöveget választottam, azaz a novemberi vizsga (I), a decemberi félévi vizsgát (II), és a kettő áprilisi vizsgát (III, IV).

A első és második táblázatból látszik, hogy az (I)-re és a (II)-re jellemző volt a SVO szórend, az áprilisi vizsga viszont csak néhány mondattal szerepel a táblázatban. Eddig mindig csak a normától eltérő mondatokat néztük meg, ezért a szórend elsajátítása szempontjából fontos megállapítani, hogy állt-e valahol a tárgy az ige előtt. Az első két vizsgában nincs egy mondat sem, amelyben ez megfigyelhető lenne. A utolsó két vizsgában viszont előfordul a SOV szórend.

- [III] 404 A konybát és a fürdőszobát közön használjuk,
- [III] 407 Az albérlőnek nem szabad, hogy háziállatot tartson,
- [IV] 420 A szakorvos először egy röntgent csinált a hátamtól,
- [IV] 426 Nekem tilos, hogy súlyos dolgokat emeljek
- [IV] 428 inkább először a másik lehetőséget próbálok.

Egy másik példa arra, hogy milyen mértékben közeledett a szórend a célnyelvi normához, a következő kategória: hol vált el az igekötő helyesen, mégpedig nem a kategorikus szabályok esetében?⁵

[5] 81 *Gyokran az embereket a külsője alapján ítélnék meg, azért a rubát fontosnak tartják.*

Sajnos, a társadáljunkban a külső fontos helyet foglal el.

[10] 163 *A teniszezőnő Szávay Ágnes révén Magyarország fog győzni egy aranyéremet, de sajnós ez lesz az egyetlen aranyérem, egyébként Magyarország csak ezüstérmekeket és bronzérmekeket fog elérni.*

[10] 170 *ez az év sok változást vezet: a világ mindkét legfontosabb országban választják meg választásokat, márciusban Oroszországban és novemberben Amérikában.*

[10] 175 *Az év közepén Koszovó jelenti be a függetlenségét Szerbiától.*

[10] 182 *Ezért a vezető ipari fejlett országok a G8 csúcstalálkozón határozzák meg hogy minden tegyenek,*

[11] 196 *(Nagy Károlynak sikerült egyesíteni a területet és 768-ban kiderült a frank birodalom trónjára.) 800-ban a római császárrá koronáztatta meg a római pápával.*

[11] 211 *A 14. században rossz termések, természeti katasztrófák és éhínség bataroztak meg az életet.*

[13] 244 *Egy másik fontos nemzeti ünnepet egyszerre több másik országban is ünnepelek meg.*

[17] 317 *Ha tekintjük például a Harry Potter világszerte sikerét, ezt a tételt nem tarthatják fel.*

Ezekben a mondatokban a tanuló észrevette a fókuszpozíciót az ige előtt. Azonkívül megállapíthatjuk, hogy főleg a tizedik és tizenegyedik fogalmazásban megjelenik a nyomatékos mondat használata. Mint fentebb mondtam, a tizenegyedik fogalmazásban ráadásul gyakori volt a szükségtelen igekötő elválása. Ezért azt mondhatjuk, hogy a nyomatékos mondat elsajátítása körülbelül fél év után kezdődött el. Sajnos a többi fogalmazásban már nem találunk hasonló szerkezeteket.

4. Következtetések

A korpusz elemzésénél kiderült, hogy a tanuló köztes nyelveiben számos olyan jelenség van, amely csak egy nyelvi állapotra volt jellemző, mint például a létigével való tagadás ([1] 4 **A nagyszüleim, sajnós, **nem** életben **vannak**.*), vagy a hiányzó egyeztetés ([6] 93 **a napok **hosszabb** és **melegebb** lesznek*). Másrészt foszszilizációk is előfordultak, mint például a birtokos konstrukció többes számú birtokossal ([14] 259 *a felnőtt gyerekek pedig törődtek a **szüleivel**, amikor idősebb és beteges lettek.*) A szórend kapcsán láttuk, hogy a tanuló performanciájában először majdnem kizárólag SVO típusú mondatok fordultak elő, és a SOV szórend csak las-

⁵ Azaz nem kapcsolatban tagadással vagy segédigékkel.

san alakult ki. A tanuló a kategorikus szabályokat az igekötők elválására vonatkozóan gyorsan el tudta sajátítani, ellentétben a fókuszos mondatrészlet felismerésével, és az abból adódó igekötők elválásával.

Az elemzés során nem tértem ki számtalan más kérdésre. Érdekes lenne megvizsgálni, hogy milyen mértékben térnek el a házi feladat-fogalmazások a vizsgaszerű fogalmazásoktól, hiszen az utóbbiakat korlátolt időn belül kellett megírnia az illetőnek, nem használhatott szótárt és kevesebb ideje volt a szöveg revideálására és átdolgozására. Továbbá érdekes lenne a tanuló íráskészségét a beszédképességével összehasonlítani.

Irodalom

- Bárdos Jenő 2000. *Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Biró Anett 2008. Transzfer, stratégia és a szóismeret mélysége. In Kukorelli Katalin–Tóth Andrea (szerk.): *A X. Dunaújvárosi Nemzetközi Alkalmazott Nyelvészeti és Kommunikációs Konferencia*. Dunaújváros. 51–61.
- Edmondson, Willis–House, Juliane 2000. *Einführung in die Sprachlehrforschung*. Francke, Tübingen.
- Ellis, Rod 1985. *Understanding Second Language Acquisition*. Oxford University Press, Oxford [et.al.].
- Maróti Orsolya 2005. Véletlen, vagy tipikus hiba? A köztes nyelvről. In *Hungarológiai évkönyv* 6. Pécsi Tudományegyetem, Pécs. 200–203.
- M. Korchmáros Valéria 2006. *Lépésenként magyarul. Magyar nyelvtani kézikönyv*. Szegedi Tudományegyetem Hungarológia Központ, Szeged.
- Papp Szilvia 1999. A magyar nyelv elsajátításának nehézségei a mondatban szempontjából. In *Hungarologische Beiträge* 12. Universität Jyväskylä, Jyväskylä. 113–133.
- Selinker, Larry 1972. Interlanguage. *International Review of Applied Linguistics* 10. 209–231.

Függelék

1. A családom

A családom nem túlságosan nagy. A nagyszüleim, sajnos, nem életben vannak. Nekem van csak egy hajadon fiútestvérem és nincs lánytestvérem. A bátyám neve Sönke. Ez a magas, karcsú és sötét hajú harmincötéves férfi, aki Kölnben lakik. A foglalkozása mernök. Sőt Indiában is dolgozott. A szüleim mindketten nyugdíjasok. Az édesapám most hatvanhétéves, ezelőtt foglalkozása televízió technikus volt. Az édesanyám hatvanhároméves, de sokkal fiatalabbnak látszik a koránál. Én az anyámra hasonlítok, de a göndör hajám kaptom az apámról. A bátyámnak is göndör haja van.

Mint az apámnak, mint az anyámnak három testvére van, akik nősök vagy férjeseik. Egy a néni Görögországból jön, de most sok év Németországban él. A lánya Amerikában, New Yorkban lakik és amerikaival férjes.

Sajnos, nem sokszor látom a családomat, mert mindenki lakik messze egymástól.

Legutóbb, amikor az egész család gyűlt össze, a nagyszüleim az ötvenedik házassági évfordulójukat ünneplikötték, de ez már nagyon régen volt.

2. A szegény lány gyufákkal

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegény lány. Laktott a szüleivel, és ők is szegények voltak. Korácsony volt, és a kis, szegény lánynak el kellett adnia gyufákat, azzal, hogy a szülei tudjanak vásárolni ennivalót nekik és a kis öccseinek. Elégé késő volt már, de a kis lány még el nem adott minden gyufát. Gondolta arra, hogy nem tud hazá menni addig, amíg el nem adott minden gyufát azért, mert az édesapja dühös rá lett volna.

Ezen az éjszakán nagyon hideg volt és a kis lány szörnyű fázott. Az úton végigment és a házak ablakaikba benézett. Látott, hogy boldog gyerekek a nappaliban ültnek. Mindenki kaptott új ajándékot és éppen kinyitotta. A kis lány gondolkozta arra, hogy nagyon szép volna, hogy ha tudna felmelekedni valahol. Akkor egy kis menedéket talált, ahová el tudott bújni. De itt is nagyon hideg volt. Azután meg elhatározott gyújtani egy gyufát, hogy melegebb legyen. Tehát meggyújtott gyufát, és melegebb lett. De a gyufa már kialszott addig, amíg fel tudott melegedni a kézeit. Meggyújtott új gyufát, de ez is kialszott valamivel később. Amikor meggyújtott a harmadikat, látott a nagymamáját, aki tavaly korácsonykor meghalt. *A kis lány szíve melegebb lett, de amikor a gyufa kialszott, a nagymama eltűnt*. A lány gondolkozta arra, hogy tavaly korácsonykor, amikor még élt a nagymama, mindenki boldogabb és vidámabb volt. A szegény lány akarta látni a nagymamáját utolsószerrel és meggyújtott az utolsó gyufát.

Megint a nagymama feltűnt, hívta a lány nevét és kinyújtott a karját. A kis lány válaszolt, hogy jön és behunyta a szemét.

A következő nappal a menedékben találtak egy kis megfagyott lányt, aki mosolygott.

3. Ezt a napot sohasem fogam elfelejtem

Tíz évvel ezelőtt a barátommal utaztam Észak-Írországba. Autostoppal körülutaztunk és egyszer az északi tengerpartra mentünk, ahol van egy meredek tengerpart. Lent a parton óriási kövök a tengerből kiemelkednek, amelyek látszanak úgy lenni, mintha óriások oda felállították volna, hogy utat Skóciába építsenek. Ezért ezt a helyet óriás köves útjának nevezzék. Mesélnek egy regét erről a helyről. Századokkal ezelőtt ezen a parton lakott egy óriás, aki épített kövvel ezt az utat Skóciába a tenger felé. Amikor oda érkezett, látott más óriást, aki nagyon nagyobb és erősebb nála volt. Az ír óriás megijedett olyan nagyságtól és erősségtől és gyorsan házafutott. De a skót óriás, miután kiderített, hogy az ír óriás neki országában volt, követte Írországba azért, hogy harcra hívje ki. Az ír feleségéhez futott és a fia bölcsőjébe feküdt. Mondta a feleségének, hogy válaszonnia kell, hogy nem otthon van, amikor a skót óriás kérdez tőle. Tehát a feleség mondta a skót óriásnak, hogy a férje nem otthon van, hanem csak a fia és mutatta a bölcsőt, abban feküdt a férje.

Amikor a skót óriás látta, hogy az ír óriás fiú olyan nagy, kérdezte magától, milyen nagy az apja lesz volna. Akkor nagyon félt az ír óriástól és visszafutott Skóciába. Azért, hogy az ír óriás nem követhesse, elpusztította az óriás köves útát. Manapság csak a köves út maradéke az ír oldalon is, a skót oldalon is megmaradt.

Amikor a barátommal az óriás köves útjára érteztünk, találkoztunk skót utasokkal. A skót utasokkal együtt tábortűznél ültünk, kolbászt tűzen sütöttünk és beszélgettünk. Éjjel a parton sátoroztunk és álmodtunk az óriásról.

4. Kedves Ildikóm!

Köszönöm szépen az üdvözlőlapadat, amit tegnap kaptam. Nagyon örültek annak és nagyon érdekelt engem, hogy teljesítetted a vizsgádat. Gratulálok neked, de nem számítottam másra. Nálam is minden rendben van, már négy héttel ezelőtt beköltöztöm az új lakásomba, és itt nagyon jól érzem magam. Egyedül lakom, de nem magányosnak érzem magam, mert már ismerkedtem a csomog kedves emberrel.

És a városban es a Budapesti környéken sok látovaló, amit érdemes megnézni.

Például a múlt héten kirándultam Visegrádra, ahol van egy vár a 13. századból és egy palota, amit építettek a 14. században a hegység lábán. A visszaután megálltam Szentendrén, ahol megnéztem a Szépművészeti Múzeumokat és kortárs művészeti kiállításokat.

Mit latsz, semmiben sincs hiány nekem, hacsak nem rendeztem be a lakásomat készül. Még hiányzik egy nappali asztal, azon számítógépezhetek, de a lakóadóm be fogja vinni nekem a jövő héten. Akkor már semmire szükségem van, a lakásomban minden van, sőt két divány. Tehát gyere hamarosan hozzám, nagyon szeretnék vendegül látni, nekem elég van a helyem.

Remélem, hogy te is jól érzed magad és jól bulizol a sikeres vizsgádat.
Bp., 2007/10/14 Sok puszi:

Sandra

5. A ruha teszi az embert?

Gondolom, hogy sok ember a közmondásnak igazat ad, hogy nem a ruha teszi az embert, bár mindenkinek el kell ismernie, hogy a külső játszik fontos szerepet az életben.

Gyakran az embereket a külsője alapján ítélnék meg, azért a ruhát fontosnak tartják.

Sajnos, a társadalmunkban a külső fontos helyet foglal el. Például ha valaki nagyon rendkívüli öltözött, gyakran tartják egy kicsit bolondnak és lehet, hogy neki nehezebbé esik munkát találni, ahol mindenkinek komolyan kell öltöznie. De vannak emberek, akik el akarja határolni magát más emberektől és ezért rendkívüli öltöznek. A ruháját az egyéniség kifejezésüknek tartják. Viszont vannak emberek, elsősorban a fiatalok alatt, akik akarja mutatni a ruhájával a tartozását egy bizonyos csoporthoz.

De végül is lehetetlen következtetni az emberek külsőjéből a jellembeli tulajdonságosára.

6. Melyik évszak a legszebb?

Nehéz eldönteni, melyik évszak a legszebb a természetben, mert mindegyiknek vannak a sajátosságai. Nyáron élvezem a meleg időt, télen örülök a hó esetének. Tavasszal a természet ébredezik, a napok hosszabb és melegebb lesznek, ősszel pedig a színes levelek benyomást tesznek. Amikor a levelek hullanak és borítják a földön, nagyon szeretek sétálni mezőken és erdőken keresztül. Ezért nem tudom elhatározni magamat egy kedvenc évszakra, mert a legjobban szeretem az évszak váltakozását. Nem bírom képzelni, hogy élhetek egy országban, ahol csak egy vagy két évszak fordul elő. Szükségem van változatosságra, pl. amikor télen már 3 hónapja esett a hó, vágyom melegebb időre és arra, hogy a napok világosabb és hosszabb lesznek. Amikor tél után a természet újra kezdődik növekedni és virágozni, saját az az érzésem, hogy felebrédnék a téli álomról. És amikor nyáron már 3 hónapja sütött a nap és elég lett a napozás, örülök, amikor az idő hidegebb lesz és kiszedhetem a gyapjú pulovereimet a szekrényből. De ez a körülmény nem szabad tartani túl sokáig, egyébként a tél un engem és elegendő lesz a hidegségből és a hóból.

7. Ha nem jöttem volna Budapestre

Ha nem jöttem volna Budapestre, most Hamburgban laknék, dolgoznék és írnám a magisteri diplomámat. Nem tanulnék magyarul, hanem gondolkoznék finn és udmurt főnév és melléknév igenéveken. Ha nem jöttem volna Budapestre, nem mondtam volna fel a lakásamat Hamburgban, hanem még mindig laknék a lakótársammal és mérgelődnék mosogatlan étkezés miatt. Ha nem jöttem volna Budapestre, nem utaztam volna át Münchenen, és a barátom nem vitt volna magával a swingtánc estélyhez. Nem tudtam volna, hogy tetszik nekem és nem érdeklődtem volna a swingtánc iránt. Akkor Budapesten nem kéretem volna a swingtánc tanfolyomat és nem kezdtem volna táncolni. Nem mennék minden csütörtökön a magyar táncházba, ahol tanulhatom magyar néptáncot.

Ha nem jöttem volna Budapestre, nem ismerkedtem volna úgy sokat és kedves új emberekkel. Nem néztem volna meg új helyeket, hanem járnék mindig utyan- azokban kávézóknak, találkozónak mindig ugyanazokkal emberekkel és beszélgetnék mindig ugyanazokról témákról. Nem úgy sokat utáztam volna, például nem kirándultam volna Esztergomba, Visegrádra és Szentendrére. A múlt hétvégén nem utáztam volna Belgrádba, mert nem ismertem volna a lányt, akinek van egy barátja Belgrádban, aki vendégül látott minket.

Ezért nagyon örülek annak, hogy Budapestre jöttem, mert ha nem jöttem volna, az életem unalmas lenne.

8. Moszkva tér

A Török Ferenc Moszkva tér című filmje egy politikailag közömbös banda gimnazistáról a rendszer váltás idején szól. A film főszereplője, Petya, szokott találkozni a Moszkva téren a haverjaival, ahol együtt lógnak és várnak a bulik címére. Az érettségihez olyan felkészülnek, megszervezve előre egy csoporttárs apjától az írásbeli tételeket. Azonkívül a banda elad hamisított vonatjegyeket nyugatra való utazásokhoz, és Petya és az osztálytarsa, Zsofi, között egy szerelmi történet kezdődik.

De ez a film nemcsak a felnőtté válás gondjairól szól, hanem a rendszer változás is. Noha a bandát nem érdeklik a politikai események, ebben a filmben nagyon jól érezhető az akkori fiatalok közötti életről, sok információ található az akkor átalakulás hangulatjáról.

Aki meg szeretni ismeri, hogyan éltek és szórakoztak a fiatalok a nyolcvanas évek végén, meg kell néznie ezt a filmet. Azok számukra is érdekes ez a film, akik szeretnének tanulni a magyar köznyelvet vagy szlenget.

A film végén kiderül, hogy a csoportban való összetartás szűnik meg, mihelyt mindenki a saját pályára lép. Mindenekelőtt ez a film szórakoztató, tartalmas, de egyidejű gondolkodó és mindenkinek ajánlható, aki szeretni tudni a rendszer változás tapasztalatjáról elmesélt magyar szempontból.

9. Magyar néptánc amerikanul

Az a Balassi Intézetben megtartott idei korácsonyi műsor mindenkinek melepődést szerzett. A diákok a tanára Dávid Máriának vezetésével kidolgoztak egy változatos programot, ami tartott színházi előadástól táncbemutatásig. Ráadásul a diákok zenéltek és énekeltek, egy csoport korácsonyi dalt sőt hat nyelven előadott, magyar nyelven kívül oroszul, németül és koreául is. A dzsamajkai tanuló mindenkit meggyőzött a hangjával, olyan szépen énekelt, hogy a hallgatók libabőrösök lettek.

Szintén a magyar néptáncmutatás nagyon meggyőző volt, egy amerikai lány, aki már hat éve Amerikában táncolt, braziliai és magyar táncpartnereivel mutatta, hogy külföldiek is tanulhatnak magyar néptáncot. Ha nem tudták volna, hogy a táncosnő Amerikából jött, magyarnak tarthatták volna.

A másik érdekes táncmutatás Braziliából származott. Ez a Capoeirának nevezett tánc egy kicsit harcos, és a táncosoknak kell lenniük nagyon mozgékonyak és izmosak.

Mindent egybevetve ezt a korácsonyi műsort mindenki élvezhette, és a színházi előadásoktól megtudhatták, hogyan ünnepeltek korácsonyt 1785-ben, hogyan Szent Mikulás segített egy szegény családnak vagy hogyan grátulálta a Három Király Máriának és adott neki ajándékokat Jézus születésére.

10. Mi fog történni 2008-ban?

2008 izgalmas és eseménydús év lesz. Ez nem csak szökőév, tehát van egy napunk több, amikor sok dolog történhet, hanem ebben az évben Augusztusban tartják az olimpiai játékokat is, amikre a világ már izgalommal vár. A teniszezónő Szávay Ágnes

révén Magyarország fog győzni egy aranyérmeket, de sajnos ez lesz az egyetlen aranyérem, egyébként Magyarország csak ezüstérmeket és bronzérmeket fog elérni.

Májusban lesz egy kulturális és társadalmi fontos nemzetközi esemény: az Eurovízió dal versenye, amelyet ebben az évben tartanak Belgrádban. Több mint 40 ország részt vesz benne. Németország, hiabavalóan igyekezve amúlt 16 évben arra, hogy másszor győzze a versenyt, idén el fog foglalni az első helyzet. Politikai területen ez az év sok változást vezet: a világ mindkét legfontosabb országban választják meg választásokat, márciusban Oroszországban és novemberben Amérikában. Miután Putyin változtatta meg az alkotmányt, harmadik szor elnöknek választották. Amérikában Clinton Hillaryt, az első alkalommal egy nőt, választják elnöknek. Clinton határozza, hogy kivonuljanak az amérikai hadseregek Irákból a következő 5 évben és ígéri, hogy Amérika még sem fog támadni egy országot UN-engedelyt nélkül.

Az év közepén Koszovó jelenti be a függetlenségét Szerbiától. Szerbia nem egyetért abban, de semmit tesz, hogy megakadályozza, mert el akar érni az Európai Unióba.

Az év végén az izraeli miniszterelnök Olmert Ehud és a palesztin miniszterelnök Abbász Mahmúd között létrejön békeszerződés, amelyben meg van határozva, hogy Izrael elfogadja egy palesztin állmat, a palesztin oldal pedig lemondjon a fegyveres erőszakról.

2008-ban új harcok vagy háboruk szerincére nem fognak kitörni. Az egyik katasztrófák, amelyekkel az emberek kell szemben állniuk természetesi katasztrófák. Az emberek okozta üvegházhatás miatt az éghajlat egyre melegebb lesz. Ezért a vezető ipari fejlett országok a G8 csúcstalálkozón határozzák meg hogy minden tegyenek, hogy csökkentsek a széndioxid kibocsátását.

11. Hazám történelme

Az ókorban Németország manapsági területén kelta és germán törzsek éltek. A kelták dél részén letelepültek, a germánok pedig ejszakon, de az idők során egyre több dél felé vándoroltak. 58-tól Krisztus születése előtt 455-ig Krisztus születése után a Rajna nyugati területe is és a Duna déli területe is a római birodalomhoz tartozott. A rómaiak alapították a német legőresebb városokat mint például Trier, Köln, Worms és Augsburg. A korai középkorban a hunjárás a népvándorlást okozt, amelyik a 5. században a csúcspontját elérte. 476-ban a nyugat római birodalom összeomlott, azután több germán vándorolt dél felé, és szláv törzsek kiderültek a manapsági keleti Németországba. A frank birodalom nagy nyugat és középeuropa részéket foglalt el, az ejszak részék pedig a szász uralkodó alatt álltak.

Nagy Károlynak sikerült egyesíteni a területet és 768-ban kiderült a frank birodalom trónjára. 800-ban a római császárrá koronáztatta meg a római pápával. A birodalma óriási területen feküdt, de a halála után osztották fel a három unokaja között. Egy nyugati frank birodalom létre jött, amelyikről később Franciaország keletkezett, és egy keleti birodalom A felosztás jelentte a frank birodalom összeomlását, 880-ban meghatározott a határt Franciaország és a német birodalom között.

A virágzó középkorban eleinte az Ottonen-házi királyok uralkoztak. Otto I. királlyá Itáliából megkoronáztatta, 962-ben a pápától kapott koronával császárrá koronáztotta meg.

A 11. században az Ottonen-ház kihalt, és a Salier-ház trónra került. Heinrich IV. alatt az investitúraharc a pápi és a világi hatalom között ezkalálódott. Heinrich IV. nyilvánította a pápát leváltottnak, a pápa pedig az egyházi átokat kivette a király ellen. 1077-ben a király Canossába ment, hogy megbocsásson a pápának, aki szüntette meg az egyházi átokat.

1138-1254 a Staufer-házi királyok uralkodtak. Egy híres király közülük volt Friedrich I, akit Barbarossának hívták a vörös szakállá miatt. Barbarossa 1190 a kereszties háború közben elveszett.

A 14. században rossz termékek, természeti katasztrófák és éhínség határozta meg az életet. A kornak a legnagyobb katasztrófája volt, amikor tört ki a pestisjárvány. A pestissel kapcsolatban súlyos pogromok zsidók ellen kiderültek sor, mert okolták a pestisjárványért. A késői középkorban a királyok a hatalmát veszítették el, a fejedelmek pedig erősíthették a befolyását és a hatalmát. A luxemburgi-házi király Károly IV 1356 hozott a legfontosabb törvényt. Az úgynevezett „Aranybulla”-ban meghatározták szabályokat a király választáshoz. A 15. században a luxemburgi-ház kihalt és a későbbi habsburg nagyhatalom örökösödött.

12. Iskola a becsületes városban

A becsületes városban a tanulók soha sem puskáznak a vizsga alatt. Egyik sem lóg az óráról és mindenki mindig csinálja nemcsak a házfeladat, hanem sőt többet mint kell, mert soha sem elégíthatja ki tudásszomját. De hiány van közösségi érzésben, mert mindenki csak magának dolgozik, senki nem engedi el a szomszédját lemásolni magáról és lehetetlen csoportban tanulni, mert mindenki gondolja a másikról, hogy butább és rosszabb. És nemcsak gondolja, hanem elmondja is. *Ezért az osztályban mindig rosszkedvű hangulat van, senki nem tréfázik, és a diákok soha sem szórakozik az órák alatt.* A tanároknak nincs kedvence, mindenkit egyformán bántanak. De sajnós mégis nem igazságosan bántják a diákokat mert követelik, hogy a diákok mindent tudjanak és soha sem tévedjenek. A diákokat soha sem dicsérik, mert azt gondolják, hogy az eredményei még megjavíthatók. Ezért egyik diák soha sem kap egy ötöst, a tanárok nagyon szigorúan értékelik a diákok teljesítményét. A tanárok pedig csalódottak lesznek, mert azt hiszik, hogy a tanulóik nem elég igyekeznek. Egyre több házfeladat adnak fel, de soha sem elégedettek lesznek. Mivel mindig az igazat mondják, mutatják a diákoknak is, hogy butának és lustának tartják. Erre jön, hogy a becsületes városi iskolában nincs jó kapcsolat a diákok és a tanárok között, sincs a diákok között. Senki nem jól érzi magát, mindenki rosszkedvű és úgy viselkedik.

13. Nemzeti ünnepek

A legfontosabb német nemzeti ünnep a „Német egység napja“, amelyiket ünneplik október 3-án. Ez az ünnepi nap létre jött 1990-ben, amikor a két országot

egyesítették. Ezzel az ünnepi nappal pótolták az előtti érvényes „egyenség napját“, amit Nyugat-Németországban ünnepeltek Június 17-én. Ez a nap emlékeztetett a 1953-ban Kelet-Németországban kitört forradalomra. Kelet-Németországban pedig nyilvánították október 7-ét nemzeti ünnepi napnak, mert 1949-ben ebben a napban alapították a NDK-t.

Egy másik fontos nemzeti ünnepet egyszerre több másik országban is ünnepelnek meg. Ez az úgynevezett „munka napja“ május 1-én. Főleg falukban és vidéken van olyan hagyomány, hogy az emberek táncolnak május 1-ébe, hogy üdvözöljék a tavaszt. Sok helyen felállítanak egy „május fát“, egy nyírfát. Régebben a fát állították fel a szűz lányok háza előre, a legények mászatak a fára és vállalták a szerelmet. A Harz-hegységben pedig a boszorkányok ünneplik május 1-ét. Ez az úgynevezett „Walpurgis-éj“, ez egy pogány szokás, ami manapságig fennmaradott.

Elteltek a vallási ünnepektől mint korácsony, húsvét és pünkösöd még vannak olyan ünnepi napok, amelyeket nem mindenhol Németországban ünnepelnek, hanem csak egy-két tartományban, pl. a reformáció napja október 31-én, ami főként keleti részekben érvényes ünnepi nap, a „Szent Három király“ napját pedig déli részekben ünneplik.

14. Generáció együttlése

Régebben az volt a szokás Németországban, hogy legalább három nemzedék egy háztartásban lakott. A nagyszülők figyelték a nagygyerekeit miközben a szüleinek kellett dolgozniuk, a felnőtt gyerekek pedig törődtek a szüleivel, amikor idősebb és beteges lettek. Mostanában sajnos nem szaktak, hogy egy háztartásban több nemzedék lakik. A felnőtt gyerekek általában kb. 20 éves korában kiköltöznek, máshol kezdnek dolgozni vagy távoli városban egyetemen járnak. Városokban a fiatal emberek szoktak egyedül vagy lakóközösségben lakni. Amikor összeházosodnak, általában nem térnek vissza a szülei házába, hanem új lakást bérelnek illetve vesznek.

Szerintem ez egy kicsit kár, mert ha van kis gyereke a fiatal házaspárnak és mind a kettőnek kell dolgoznia, a nagyszülei figyelhetik a kis gyereket. Ez nemcsak segítőség a családnak, hanem a gyerek úgy lehet kötni szoros kapcsolatot a nagyszülei-vel, ami lehetetlen volna, ha messze a nagyszüleitől lakna.

A falvakban pedig más fejlődés figyelhető. A többségnek van saját háza, nem szakott albérletben lakni. De a magas telek ára miatt a felnőtt gyerekek, akik falvakban maradnak és közelében dolgoznak, saját házat új teleken nem tudják építeni. Amikor a felnőtt gyerekek összeházosodnak, nem akarnak lakni ugyanabban a házban, amelyben a szülei laknak. Ezért gyakran látható, hogy két ház építve egy teleken, azaz a gyerekek a szüleinek a kértjében új házat építenek, hogy nemcsak két különös háztartása legyen, hanem sőt két különös háza.

Nekem ez egy kicsit furcsának tűnik, mert ott, ahol volt nagy telek és szép kert, most két nagy ház áll. De mostanában mindenkinek van szüksége sok helyre, a saját szobájára és senki nem akarja, hogy valaki beleszóljon a magánéletébe.

15. Bringázzunk egyetemre!

Közeledik a nyári vakáció. Az idő szép és meleg, kint kellemesen időzhatnak. Ha nem lenne annyira sűrű forgalom a városban. A csúcs forgalom miatt a szép idő nem élvezhető, a levegő be van szennyeződve, nappal a szmog miatt nem látható öt méternyire és éjjel egyik csillag sem látható az égben. Szóval kezdjük végre változtatni ezt a körülményt! Bringázzunk egyetemre. Ez nemcsak a környezetvédelem javára válna, hanem a testalakunké is. Már nem szükségünk lenne arra, hogy dohos fitnesztúdióban kínlódjunk, mert majdnem magától kapnánk kisportolt testalkat. Az arcszín természetesen rozsaszínűvé válna, ritkább beteg lennénk és jobban tudnánk a városunkat. Ha már holnap az egyetemisták kezdenek kerékpárral jönni az egyetemre, többi munkások példát vehetnek rólunk. Ha mindenki bringával úton lenne, az önkormányt kényszerítve lenne arra, hogy több kerékpárjárdát építse. Képzeljétek el egy várost, ahol csak biciklisták lennének, milyen friss lenne a levegő, vége lenne a kocsival zsúfolásig megtelt utcának, a parkoló helyett építhetnek új parkot, ültethetnek sok fát. Végre hallható lenne a madarak éneke, amelyet most a kocszi zaja túlharsog. Nagyon könnyen véghez vihetjük ezt. Nem kell sok pénz a biciklifenntartásához, nem kell tankolni és parkolót sokáig nem kell keresni. Együtt csináljuk meg! Bringázzunk egyetemre!

16. Tisztelt Hölgyeim, tisztelt Uraim!

Tisztelt hölgyeim, tisztelt uraim!

Találtam interneten a hirdetését a kempingről, amely felkelti az érdeklődésünket és nagyon tetszet a ferjemet és nekem. Szeretnénk nyaralni a Balatonszentgyörgyön július 12.-15.e között, azért írok Önöknek, hogy foglaljak egy kétágyas faházat júliu 12.-étől 15-éig, azaz négy ejszakára. Mivel a kutyánkat is vinni szeretnénk, mert nem tudunk otthon hagyni, akarok érdeklődni, hogy van-e lehetőség, hogy hozhatjuk magunkkal. A kutyánk természetesen szobatiszta, gyermekszerető illetve szelíd és nagyon csendes, nem szokott ugatni éjjel. Az utolsó kérdésem lenne, hogy hol lehet biztonságosan elhelyezni a kocsinkat, illetve hogy van-e mélygarázs vagy őrzött parkoló?

Várom a válaszlevelet.

Előre is köszönöm,

Bp., 2008.04.05.

S. H.

17. A könyvek kora lejárt?

Ha hisznek a felmérésnek, akkor az ifjúság mostanában kevesebbet olvas mint ötven évvel ezelőtt. A fiatalok között a kedvenc szabadidő töltésük a számítógépjátás és az internetezés. Ha különön tekintik a fiúk és a lányok szokásukat, akkor megállapíthatják, hogy a lányok többet olvasnak a fiúknál. A fiúk inkább dvd-t néznek meg, és ha olvasnak, inkább képregényt olvasnak. Tehát mondhatják-e, hogy kiment az olvasás a divatból? Tényleg lejárt-e a könyvek kora? Ha tekintjük például

a Harry Potter világszerte sikerét, ezt a tételt nem tarthatják fel. Harry Potter sikere bizonyította, hogy a fiatalok nemcsak szívesen olvasnak egy ezer oldalos könyvet, hanem a magyar, német, francia stb. fiatalok sőt az eredeti angol nyelven olvassák a Harry Pottert, azaz idegen nyelven számukra. Harry Potter csak egy rendkívüli eset-e? A könyv kereskedők mindig panaszkodnak arról, hogy a könyvek eladási száma egyre többet csökkent. Ennek az oka nemcsak a mindenféle szabad idő töltések lehetősége, hanem a tény is, hogy hamarosan egy regény megjelenése után vetítik a megfilmesítését moziban vagy kapható a CD-re felvett könyv. A könyv olvasása már nem annyira népszerű. De mint a Harry Potter példa mutatta, néha történik, hogy egy könyv várhatlanul sikeres lesz és mindenkit, aki már a könyvek kora lejárását jelezte előre, arról bizonyítja rá, hogy hazugott.

18. Kedves Sándor!

Most már egy hónappal ezelőtt költöztem a családommal Magyarországra, Budapestre, és legalább három hete járok az új sulimba. Először ez volt egy nagy alkalmazkodás nekem, és még sem teljesen beilleszkedtem az iskolai napirendbe. Már néhány nappal az első tanítási napom után rémülettel észrevettem, hogy az új iskolában sok kábítószer fogyasztanak. A régi suliban Németországban csak egy-két banda volt, amikről mindenki tudta, hogy rendszeresen fogyasztanak marihuánát, de itt úgy tűnik nekem, mintha minden diák drogot fogyasztana, és nemcsak szabadidejében, hanem sőt a szünetben az udvaron. A nyilvános helyen és minden szem előtt dohányoznak a marihuánás-cigaretta és szétosztanak valamilyen pirulát, szerintem extasyt. Tegnapelőtt egy osztálytársam kiment az óráról, hogy nyilvánvalóan bevegyen egy pirulát, mert amikor visszajött, nagyon furcsának viselkedett, mindig beleszólt és nem tud nyugodtan ülni. Ez érthetetlen, miért a tanárok semmit sem tesznek ellene. A drogfogyasztással kapcsolatban áll a beszerzési bűnözés is. Amikor ellopták a mobiltelefonomat már a harmadik nap, elmesélte egy osztálytársom, hogy tavaly ötször ellopták az övét tőle. Nem múlk el egy nap, amikor nem történt valamilyen rossz. Egy oka annak szerintem az iskola fekvése, mert ez a kerület nem a legjobbakhoz tartozik, ezen a kerületen elég veszélyesen élnek és a kábítószer-fogyasztása most az iskolára elterjedt. Egy másik oka lehetne, hogy a szülőknek mostanában nincs ideje a gyerekeinek és gyakran rossz példát mutatnak is. Amikor kérdeztem egy fiútól, hogy mit mondanának a szülei, ha tudnának, hogy drogot fogyaszt, vállvonogatva mondta, hogy az első marihuánás-cigit kapta az apukájától. Tehát az alma nem esik messze a fájától. Csak remélem, hogy hamarosan átköltözünk egy más kerületre, ahol az iskolában tanítják az általános szaktárgyakat és nem a drogfogyasztás módszerét.

Kíváncsi vagyok arra, amit tapasztaltál a te iskolában. Várom a feleletedre.

Budapest, 2008.05.21 Sok puszi,

Sandra

I ZH novemberben

Kedves csoporttársaim!

Mint mindenki tudja, sajnálom Péter a vendégdiák csoporttársunknak hamarosan haza kell utaznia. Ezért írlak titeket, mert gondolkoztam, hogy jó lenne, hogyha rendeznénk egy búcsúbulit neki számára. Szervezem a bulit a jövő szombaton, november 17-án, és bulizhatunk a kollegiumban, szobában 114. A buli kezdődik nyolckor és gondoltam arra, hogy egész éjt bulizzunk, hogy a más reggel kísérjük Pétert a repülőtére és elbúcsúzzunk tőle. Van még a baj az enni- és innivalóval. Parancsolom, hogy mindenki hozzon valamit magával. Fel fogok asztani egy papírt, ahova mindenki felírhatja, mit fog hozni magával, így megnézhetünk, vmiről még hiányzik. Természetesen kell javasolni egy közös ajándékot is. Gondoltam egy könyvre Magyarországról az emlékezre. A könyvben nagyon szép fényképek vannak és kerül 2400 ft-ba. Ha osztjuk az árat nekünk, mindenkinek kell fizetni 300 ft-ot. Ez jó lesz nektek? Kérem, hogy írjatok vissza nekem péntekig, mit gondolkodtok azon.

Sok puszi,

Sandra

II Félévi vizsga 2007 dec. 17.

Mi történt az érettségi óta?

Kedves osztálytársaim!

Sajnos nem tudtam eljönni a húszéves érettségi találkozóra, de ennek az oka boldog esemény volt. A felésem szült egészséges, 3,5 kg-os fiút. Ez a második gyermekem, nagyon örülök a születésnek. Az idősebb lányom már 16 éves, de az ő anyjától, az első felésememtől, már 15 évvel ezelőtt elváltam, túl sokat vitatkoztunk a gyerekneveléséről. Az elválás után sokat dolgoztam, de hamarosan éreztem, hogy a munkámmal nem leszek elégedett. Ezért lemondtam a munkahelyemről és kezdtem utazni, először Del-Amérikába mentem, azután pedig Tahitira, ahol tölttem 10 évet. Ott ismerkedtem a mostanai felésemmel, az első pillanatban beszerettem bele. Két évvel ezelőtt visszaköltöztem Magyarországra, mert a lányom nem jött ki az anyukával és inkább akart élni velem és a mostohaanyjával. Tehát kerestem egy családi házat Budapest környékében, ahol most négyen lakunk. Találtam új munkahelyet is, az előbbi foglalkozásomról, a mérnöki munkáról, teljesen lemondtam, a mostanai foglalkozásom pedig idegenvezetéssel kapcsolatban van. Szervezek budapesti látogatásokat olyan idegenek számára, akik akarják tapasztalni a várost nem turistaként, hanem mint egy valódi itteni élő.

Az ügyeim jól haladnak és szerincseré a családom is egészségi állapotban van.

Szívesen láttalak volna titeket, de talán a következő negyvenéves érettségi találkozóval fog sikerülni. Remélem, hogy jól szórálkoztatok és mindenki jól érzi magát.

Bp, 2007/12/17Üdvözlettel

Horváth Gábor

III ZH áprilisban

Keresek egy új albérlőt

Sziasztok!

Keresek egy új albérlőt a két és fél szobás lakásomnak. A lakás egy három emeletes téglá épületben van, a hetedik kerületen, nem messze a Semmelweis egyetemtől. A szomszédok nagyon kedvesek és csendesek, a környék is nagyon kellemes, van sok kávézó és kocsmá a közelben, de éjjel még sincs hangos. A lakásba van rendezve és bútorozva, a kiadandó szobában van egy ágy, egy szekrény, két könyvpolc és egy íróasztal. A szobának van 15m² és az ablak délre néz ki.

A konyhát és a fürdőszobát közön használjuk, a konyha be van rendezve mindennel, amire szükségünk van. Azonkívül a konyha és a kiadandó szoba újra van festve.

A keresett albérlőnek kellene lennie kedves, csendes és rendes, kb. 20-25 éves között és nem dohányzó. Az albérlőnek nem szabad, hogy háziállatot tartson, azonkívül nem kellene túl sokat buliznia vagy vendégeket látnia.

A szerződés legalább egy évet érvényes, ha van szüksége, van lehetősége bérelni a szobát hosszabb távra is.

A bérleti díj azaz 35.000 ft fizetendő havonta 10-ig, ráadásítva a rézsi felét, ami lesz 15 000 ft. A beköltözés előtt kell fizetnie egy kauciót, vagyis egy két hónapja díjat, amit vissza fog kapni a kiköltözés után.

Várom a jelentkezésekre, a szoba látogatható hétfőn és szerdán este 7-től.

IV ZH áprilisban

Drágám Ildikó!

Köszönöm a leveledet. Sajnálom, hogy csak közölhetem neked, hogy nálam nincs jó újság. Már egy hete borzasztóan fáj a hátam, hogy alig mozoghatok. Tegnap előtt fordultam egy orvoshoz, de a családi orvosom semmit sem tudott kitalálni, ezért egy szakorvoshoz küldte. A szakorvos először egy röntgent csinált a hátamtól, és a szomorú eredmény volt, hogy nagyon beteg a hátam, kellene sebíteni a hátamat, de nagyon félek az operációtól, ezért kérdeztem, hogy nincs-e másik lehetőség, hogy megint rendbe jusson a hátam. Az orvos mondta, hogy ne maradjak az ágyban, hanem sokat sétáljak, ám fáj a hátam, de a mozgás jól tenne nekem. Azonkívül javasolta, hogy forduljak egy terapistához és minden nap legalább 20 percig csináljak testnevelést. Nekem tilos, hogy súlyos dolgokat emeljek és vigyazzak arra, hogy ne túl sokáig üljek. Ez a baj, hogy ez a gyógyulás módszere sok ideig tart, de mivel az orvos nem tudta bizonyítani, ha hamarabban meg fog gyógyulni a hátam, ha sebítéstetném, inkább először a másik lehetőséget próbálom. Tegnap volt az első órám a terapistánál, azután már jobban/ éreztem magam.

És ma reggel mentem úszodába, úsztam majdnem egy órát, mert az orvos azt mondta, hogy az úszás is jól lesz nekem. Ha tekintnék a betegségemet más szempontból, találnának egy előnyét: Minél több sporttal foglalkozom, annál kisportoltabb lesz a testalkam.

Remélem, hogy nálad minden rendben van.
Sok puszi,

Sandra

V ZH áprilisban

Az emberi élet régen és ma

Az elmúlt pár száz évben rengeteget fejlődött a technika, és ez gazdasági, kulturális és életmódbeli változásokat indított el.

Ha tekintjük például az életet a 20. századra ezredforduló korában, megállíthatjuk, hogy a kulturális élet a mostaninál érdekesebb volt. Budapest a világnak a leggyorsabban fejlődő városához tartozott, a városban sok kávézó létre jött, ahova a magyarországi legfontosabb írók és költők jártak és ahol az egész napot töltték. Mostanában a kulturális életben túl gyorsan változik a divat, túl gyorsan egy új arcot tévében láthatunk, amely a másnapon mint egy tiszavirág már divatból fog jönni. Ha tekintjük a családi életet, az állítás helytálló, hogy az elmúlt századokban a családban való összetartás jobban működött mint ma. Egy háztartásban általában legalább három nemzedék élt, mindenki tekintetet vett a másokra és egymásra figyelt.

A mai családokban a generáció együttélése sajnálom nem gyakran található, ha egy háztartásban három nemzedék él vagy a szüleinek több mint három gyereke van, ezt már kivételnek tekintjük. Mivel korábban nem annyira sok szórakozási lehetőség volt, az emberek jobban foglalkoztak egymással, együtt vallalt valamit vagy játszottak. Mostanában az emberek, amikor ki akarnak kapcsolódni, egyre többet tévéznek, és minthogy mindenkinek van a saját tévéje, nem marad sok, amit együtt tudnak csinálni.

De vannak is előnyei az elmúlt században szerzett technikai, gazdasági és életmódbeli fejlődéseknek. Például az orvosi területen nyert fejlesztések miatt az emberek mostanában egyre hosszabb élnek mint száz évvel ezelőtt. Sok betegség, amit korábban gyógyíthatatlanulnak tekinttek, most gyógyítható, a szociális háló például az egészségi biztosítás vagy a munkanélküli segély, jobban működik mint a múlt században.

Akkor mi lesz ez az összehasonlításnak az eredménye?

Korábban társadalmi szempontból jobban éltek az emberek, kevésbé egoistának viselkedtek, de mostanában az élet könnyebbnek kellene lennie, mert van több lehetőség és biztonság.